

можливості, оволодіти навичками оцінювати свої досягнення і невдачі, порівнювати різні способи вирішення персональних проблем.

Рівень можливостей особистості багато в чому залежить і від розвитку її *рефлексивності*. Стратегією розвитку цієї якості є долучення учнів до процесу самоаналізу. Рефлексія може відбуватися на рівні усвідомлення психічних процесів та засобів оптимізації пізнавальної діяльності, аналізу моральних вчинків і соціальних ролей, що створює сприятливі умови для самоактуалізації особистості.

Сучасні освітні технології позитивно впливають на розвиток *спонтанності* – вміння швидко й адекватно реагувати в нестандартних ситуаціях, миттєво приймати ефективні рішення. Спонтанність розвивається у діяльності, що вимагає творчого підходу, гнучких нестандартних рішень. Така діяльність може бути реалізована як на уроці, так і в позакласній роботі, зокрема, у психологічних проектах, тренінгах, соціальних ініціативах.

Отже, проблема формування та розвитку інноваційного потенціалу особистості є складною і багатофакторною, вона потребує системного дослідження з боку педагогів, психологів, фахівців у сфері керівництва освітнім процесом у школі та ВНЗ.

Морщакова О. С.,

*к. філос. н., доцент кафедри психології
та соціальної роботи ТНЕУ*

Федоруц М.,

*педагог-організатор, учитель географії
та економіки II категорії
ЗОШ № 4, м. Тернопіль*

ПРОФЕСІЙНА СПРЯМОВАНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ У ФОРМАТІ ІННОВАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

Зміст концепції особистісно зорієнтованого навчання і виховання сьогодні відштовхується від розуміння освіти як способу втілення культури в людині, де перша становить відтворення історії у її потенційності і вільному творчому розвитку сутнісних сил другої. Визначним у даній концепції є те, що сутнісним атрибутом людини вважається не стільки її соціальний, скільки духовний елемент, який виявляється в орієнтації на вищі цінності – істину, добро, красу, у визначенні її гуманістичної спрямованості як особистості та суб'єкта діяльності, що у цілому зумовлює й набір професійних принципів навчання (див. [2; 3]).

До плетева основних ознак, що характеризують професійну спрямованість особистості сучасного фахівця, відносять:

а) діяльну самосвідомість, тобто розуміння власної ініціативи як суб'єктної основи професійної діяльності (А.І. Пригожий); сукупність усіх уявлень особи про себе, тобто переконання, погляди, оцінки й тенденції

поводження у лоні позитивної Я-концепції (Р. Бернс, О. Є. Фурман (Гуменюк) та ін.); відчуття власної компетентності, особистісної значимості та відчуття своєї моральної цінності (Р. Берні); самоефективність, себто сприйняття власного Я, здатного до оволодіння ситуацією досягнення (А. Бандура);

б) компетентісний рівень «бути» – творчою особистістю з високою культурою, володіти інтеркультурною комунікабельністю, гнучкістю розуму з індивідуальним стилем мислення й особливим менталітетом;

в) компетентісний рівень «знати» – теоретичні основи у сфері природничо-наукових і психолого-педагогічних знань про людину, основи філософії, культурології, педагогіки, психології, соціології, основи культури мови, що забезпечують паритетні співвідношення між гуманітарною й загальнокультурною функціями своєї професії;

г) компетентісний рівень «уміти» – впроваджувати у практику професійної діяльності інноваційні підходи, створювати авторські методики, володіти прийомами, методами, засобами гармонічної взаємодії з професійним оточенням в умовах функціонування ринку соціальних послуг.

Провідну ідею особистісно зорієнтованої освіти, як зауважує Г. О. Балл, слушно визначити як спрямованість її цілей, змісту, форм і методів на формування особистості, гармонізацію її розвитку [1]. Невипадково належне місце на сучасному етапі розвитку освіти займають особистісно збагачені, розвивальні та модульно-розвивальні напрямки, результатом здійснення яких стає не сума знань, умінь і навичок, потрібна для оволодіння певними спеціальностями, а діяльно і вчинково реалізована здатність до самоформування й саморозвитку.

Проблеми *інноваційної діяльності* в освіті відрефлексовані в дослідженнях вітчизняних науковців А. В. Фурмана, О. Є. Фурман (Гуменюк), Л. Даниленко, І. Дичківської, О. Козлової, В. Паламарчук, І. Підласого та ін., які розглядають інноваційну діяльність як багатofакторне явище у системній єдності складових. Зокрема, інновацією вважається процес внесення нових елементів у традиційну систему, створення та використання інтелектуального продукту, реалізації нових оригінальних ідей у формі готового товару (послуги) на ринку. Тому закономірно, що інноваційна освітня діяльність є процесом внесення якісно нових елементів в освіту, створює підґрунтя для оновлення життєдіяльності навчальних закладів, постає чинником розвитку сучасних освітніх систем [4].

Організація особистісно орієнтованого навчання передбачає системне застосування інноваційних технологій; причому найбільш рекомендованими можуть бути такі: а) технологія кооперативного навчання як навчання об'єднаних спільною навчальною метою у малих групах; б) ігрова технологія, що втілена в різноманітних дидактичних іграх – рольових, ділових, імітаційних; в) проектна технологія, яка полягає у добровільному виборі, дослідницькому,

творчому вивченні або розв'язанні значущої в теоретичному, практичному, пізнавальному плані проблеми на основі самостійного визначення завдань, етапів дослідження, їх реалізації та оформлення результатів; г) технологія розвитку критичного мислення, впроваджена на основі застосування сукупності спеціальних форм, прийомів і методів навчання під час опрацювання інформації з різних джерел; д) технологія навчання на основі дебатів і дискусій, що вибудовується як цілеспрямований і впорядкований обмін ідеями, судженнями, думками в групі задля пошуку не стільки єдиної істини, як множинних істин, що постають як обґрунтовані погляди і позиції; е) технологія ситуаційного ділового навчання, застосування якої передбачає осмислення реальних професійних ситуацій; є) психомистецькі технології модульно-розвивального навчання проф. Фурмана А. В. (див. [5]).

Література:

1. Балл Г. О. *Орієнтири сучасного гуманізму (в суспільній, освітній, психологічній сферах)* / Г. О. Балл. – К. – Рівне: Видавець Олег Зень, 2007. – 172 с.
2. Морцакова О. С. *Пошук педагогічних інновацій у процесі культуротворчого виховання особи* / О. С. Морцакова // *Розробка теоретичних моделей інтерактивних технологій в освітньому середовищі: Зб. мат. міжвуз. обл. н.-пр. семінару (11 квітня 2008 року)*. – Тернопіль: Економічна думка, 2008. – С.16-23.
3. Фурман А. В. *Ідея і зміст професійного методологування: [монографія]* / А. В. Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 378 с.
4. Фурман А. В. *Розширення сфери професійної психологічної роботи: соціокультурний підхід* / А. В. Фурман // *Технологія інноваційного пошуку в системі вищої освіти: Зб. мат. до регіон. н.-м. конф. (19 квітня 2002 р.)* – Тернопіль: Економічна думка, 2002. – С. 48-51.
5. Фурман А. В. *Освітні технології у системі модульно-розвивального навчання: [наук. вид.]* / А. В. Фурман. – Тернопіль: НДІ МЕВО, 2009. – 40 с.

Надвинична Т. Л.,

к. психол. н, доцент кафедри психології та соціальної роботи ТНЕУ

Качунь М. І.,

вчитель вищої категорії

ТНВК «Загальноосвітня школа І-

ІІІ ступенів-економічний

ліцей № 9 імені Іванни Блажкевич»

ІНТЕРНЕТ-ЗАЛЕЖНІСТЬ ПІДЛІТКІВ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ОСОБИСТІТЬ

Сьогодні проблема взаємодії людини й комп'ютера є однією з найактуальніших, адже у нашому житті він виконує дуже широкий діапазон функцій, починаючи із навчально-пізнавальної, пошукової та завершуючи розважально-відпочинковою. Звичайно, нині важко уявити своє життя без комп'ютерних технологій та Інтернету, адже все це набагато спрощує наше